

Sygn. akt IV Pa 67/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2016r.

Sąd Okręgowy w Elblągu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Grażyna Borzestowska

Sędziowie: SR del. do SO Tomasz Bulkowski

SO Tomasz Koronowski (spr.)

Protokolant : st. sekr. sądowy Łukasz Szramke

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2016r. w Elblągu

na rozprawie sprawy z powództwa M. W. i M. F. (1)

przeciwko Sądowi (...) w (...)

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w (...)

z dnia **8 grudnia 2014r.**, sygn. akt **VI P 384/14**

I. zmienia zaskarżony wyrok w punktach I, II, V i IX w ten sposób, że oddala powództwo M. W. i zasądza od tej powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

II. zmienia zaskarżony wyrok w punktach III, VI i X w ten sposób, że oddala powództwo M. F. (1) i zasądza od tej powódki na rzecz pozwanego kwotę 1.800 (tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

III. zasądza od powódek na rzecz pozwanego kwoty po 900 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za instancję odwoławczą.

SSO Tomasz Koronowski	SSO Grażyna Borzestowska	SSR del. do SO Tomasz Bulkowski
-----------------------	--------------------------	---------------------------------

Sygn. akt IV Pa 67/115

UZASADNIENIE

Powódka M. W. pozwem z dnia 26 maja 2014r., skierowanym przeciwko pozwanemu Sądowi (...) w (...), wniosła o ustalenie, że przysługuje jej wynagrodzenie w stawce szóstej począwszy od dnia (...) oraz zasądzenie na jej rzecz kwoty

24.214,31 zł tytułem wynagrodzenia oraz nagrody jubileuszowej za 25 lat pracy wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Powódka M. F. (1) tym samym pozwem, również skierowanym przeciwko pozwanemu Sądowi (...) w (...), wniosła o ustalenie, że przysługuje jej wynagrodzenie w stawce szóstej począwszy od dnia (...) 2009r. oraz zasądzenie na jej rzecz kwoty 24.247,05 zł tytułem wynagrodzenia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Pozwany w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództw w całości oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 8 grudnia 2014r. sygn. akt VI P 384/14 Sąd Rejonowy Gdańsk-Południe w (...) uwzględnił w całości powództwa o zapłatę, oddalił powództwa w pozostałej części (a więc co do żądania ustalenia), rozstrzygnął o kosztach procesu oraz o rygorze natychmiastowej wykonalności.

Sąd I instancji oparł się na następujących ustaleniach:

Powódka M. W. aktem z dnia 27 lipca 1987r. została mianowana (...) sędzią Sądu (...) w (...). Następnie aktem z dnia 26 lutego 1990r. została mianowana (...) Prokuratorą (...) w (...). Mocą aktu z dnia 28 października 1991r. począwszy od dnia 1 listopada 1991r. zajmowała stanowisko (...) Prokuratora (...) w (...) - do dnia 3 kwietnia 1996r. Postanowieniem z dnia 1 marca 1996r. została powołana na stanowisko (...) Sądzie (...) w (...). W dniu (...) Prezydent RP powołał powódkę do pełnienia urzędu (...) Sądzie (...) w (...). Powódka M. W. jest obecnie zatrudniona w Sądzie (...) w (...), jako sędzia Sądzie (...).

Pismem z dnia 3 lutego 2009r. Prezes Sądzie (...) w (...) ustalił, iż od dnia 1 stycznia 2009r. powódce M. W. przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w stawce podstawowej wynoszące co najmniej 120% wynagrodzenia zasadniczego w stawce podstawowej dla bezpośrednio niższego stanowiska sędziowskiego. W dniu 17 kwietnia 2009r. Prezes Sądzie (...) w (...) ustalił z dniem 1 stycznia 2009r. wynagrodzenie zasadnicze powódki w stawce piątej przy mnożniku 2,50. W latach 2010-2013 Prezes Sądzie (...) w (...) ustalał wynagrodzenie zasadnicze powódki w stawce piątej. Pismem z dnia 20 stycznia 2014r. Prezes Sądzie (...) w (...) ustalił z dniem 1 stycznia 2014r. wynagrodzenie zasadnicze powódki w stawce szóstej przy mnożniku 2,65.

Wynagrodzenie zasadnicze powódki M. W. wynosiło od dnia 1 stycznia 2009r. 7.378,48 zł brutto miesięcznie, od dnia 1 stycznia 2010r. 7.703,70 zł brutto miesięcznie, od dnia 1 stycznia 2011r. 7.994,62 zł brutto miesięcznie, a od dnia 1 stycznia 2013r. 8.742,05 zł brutto miesięcznie.

Powódka M. F. (1) aktem z dnia 23 września 1987r. została mianowana (...) sędzią w okręgu (...) – w Sądzie (...) w (...). W dniu 22 czerwca 1990r. Prezydent RP powołał powódkę na stanowisko (...) Sądzie (...) w (...). Aktem z dnia (...) 2004r. powódka została powołana do pełnienia urzędu (...) Sądzie (...) w (...). Powódka M. F. (1) jest obecnie zatrudniona w Sądzie (...) w (...), jako sędzia Sądzie (...).

Pismem z dnia 3 lutego 2009r. Prezes Sądzie (...) w (...) ustalił, iż od dnia 1 stycznia 2009r. powódce M. F. (1) przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w stawce podstawowej wynoszące co najmniej 120% wynagrodzenia zasadniczego w stawce podstawowej dla bezpośrednio niższego stanowiska sędziowskiego. W dniu 17 kwietnia 2009r. Prezes Sądzie (...) w (...) ustalił z dniem 1 stycznia 2009r. wynagrodzenie zasadnicze powódki w stawce piątej przy mnożniku 2,50. W latach 2010-2013 Prezes Sądzie (...) w (...) ustalał wynagrodzenie zasadnicze powódki w stawce piątej. Pismem z dnia 20 stycznia 2014r. Prezes Sądzie (...) w (...) ustalił z dniem 1 stycznia 2014r. wynagrodzenie zasadnicze powódki w stawce szóstej przy mnożniku 2,65.

Wynagrodzenie zasadnicze powódki M. F. (1) wynosiło od dnia 1 stycznia 2009r. 7.378,48 zł brutto miesięcznie, od dnia 1 stycznia 2010r. 7.703,70 zł brutto miesięcznie, od dnia 1 stycznia 2011r. 7.994,62 zł brutto miesięcznie, a od dnia 1 stycznia 2013r. 8.742,05 zł brutto miesięcznie.

Wynagrodzenie miesięczne powódek wynosi 11.487,78 złotych brutto.

W rozważaniach Sąd Rejonowy stwierdził, że powództwa o zasądzenie zasługiwały na uwzględnienie w całości.

Wyjaśniono, że stan faktyczny Sąd I instancji ustalił w oparciu o dowody z dokumentów, w szczególności akta osobowe pracowników oraz inne dokumenty przedłożone przez strony do akt prowadzonego postępowania, jak również znajdujące się w aktach osobowych powódek, których wiarygodności, rzetelności, ani prawdziwości nie kwestionowała żadna ze stron. W istocie okoliczności faktyczne w przedmiotowej sprawie pozostawały pomiędzy stronami bezsporne. Spór stron dotyczył natomiast wykładni i stosowania przepisów prawa przez pozwanego. Bezsporne było, iż powódki w dniu 1 stycznia 2009r. uzyskały prawo do wynagrodzenia w stawce piątej. Niekwestionowanym jest również, iż powódka M. W. została powołana do pełnienia urzędu (...) Sądu (...) w dniu (...) zaś powódka M. F. (1) w dniu (...) 2004r. Poza sporem pozostawała również okoliczność, iż pozwany ustalił wysokość wynagrodzenia powódek w stawce szóstej począwszy od dnia 1 stycznia 2014r.

Wobec tego Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z art. 91a§3 ustawy z dnia 27 lipca 2001r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (obecnie Dz.U. z 2015r. poz. 133 ze zmianami; dalej również: usp)., wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawce bezpośrednio wyższej po upływie kolejnych pięciu lat na danym stanowisku sędziowskim. W przedmiotowej sprawie kwestią sporną pomiędzy stronami jest początek biegu pięcioletniego terminu, o którym mowa w art. 91a§3 usp. Wedle stanowiska strony pozwanej, okres ten należy liczyć od dnia ustalenia wysokości wynagrodzenia sędziego na podstawie art. 10 ustawy z dnia 20 marca 2009r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 459; dalej powoływana również jako ustawa zmieniająca lub ustawa z dnia 20 marca 2009r.), tj. od dnia 1 stycznia 2009r.

Zdaniem Sądu I instancji powyższe zapatrywanie było błędne. Wykładnia językowa przepisu art. 91a§3 usp wskazuje, że prawo do wynagrodzenia w stawce bezpośrednio wyższej sędziego uzyskuje po upływie 5 lat pracy na danym stanowisku sędziowskim. W niniejszym przepisie jest zatem mowa o danym stanowisku sędziowskim i stażu pracy na tym stanowisku. Istotnym jest więc stanowiskowy staż pracy. Nie ma podstaw do przyjęcia, by ten stanowiskowy staż pracy liczony był dopiero od dnia 1 stycznia 2009r. Wykładnia językowa nie daje podstaw do takiego stanowiska. Również i przepis art. 10 ustawy z dnia 20 marca 2009r. nie wskazuje, by pięcioletni okres pracy, od którego zależy uzyskanie wynagrodzenia w stawce wyższej miał być liczony od dnia 1 stycznia 2009r.

Co więcej, z art. 10 ust. 5 tejże ustawy wynika, że określenie wynagrodzenia zasadniczego (...) sądu (...) w stawce piątej, a (...) sądu (...) w stawce ósmej może nastąpić nie wcześniej niż z dniem 1 stycznia 2014r. Jest to więc przepis statuujący wyjątek od zasady liczenia okresu stażu stanowiskowego w całości (a więc od dnia objęcia danego stanowiska).

Również konstrukcja przepisu art. 91a§5 usp prowadzić musi do wniosku, że stanowiskowy staż pracy liczony winien być od dnia objęcia danego stanowiska.

Prezentowanie stanowiska przeciwnego prowadzić musiałoby do sprzeczności z treścią przepisu art. 91§1 ustawy usp stanowiącego, że wysokość wynagrodzenia sędziów, zajmujących równorzędne stanowiska sędziowskie, różnicuje staż pracy lub pełnione funkcje.

W przypadku przyjęcia twierdzeń pozwanego, że pięcioletni okres, o którym mowa w art. 91a§3 usp należałoby liczyć od dnia 1 stycznia 2009r., to wszyscy sędziowie powołani do pełnienia urzędu w sądzie okręgowym w okresie po 1 stycznia 2004r., a przed 31 grudnia 2008r. uzyskiwaliby wynagrodzenie w kolejnej (bepośrednio wyższej stawce awansowej) w tym samym czasie, bez względu na rzeczywisty stanowiskowy staż pracy tj. powołania na stanowisko sędziego sądu okręgowego.

Co więcej, wszyscy sędziowie powołani do pełnienia urzędu sędziego sądu okręgowego po dniu 1 stycznia 2004r., a przed dniem 1 stycznia 2009r., uzyskiwaliby prawo do wynagrodzeń w wyższych stawkach awansowych w dniach 1 stycznia 2014r., 1 stycznia 2019r., 1 stycznia 2024r., itd, podczas, gdy sędziowie powołani do pełnienia urzędu

sędziemu sądu okręgowego po dniu 1 stycznia 2009r. uzyskiwaliby prawo do wynagrodzenia w stawce wyższej w datach wynikających z ich stanowiskowego stażu pracy.

Powyższe rozważania doprowadziły Sąd I instancji do wniosku, iż stanowisko strony pozwanej jest nie do pogodzenia zarówno w językowo-logiczną wykładnią przepisu art. 91a§3 usp, jak również z wykładnią celowościową i aksjologiczną. Zdaniem tego Sądu, stanowiskowy staż pracy i pięcioletni okres, o którym mowa w art. 91a§3 usp należy liczyć indywidualnie dla każdego sędziego od dnia powołania go do pełnienia urzędu na danym stanowisku.

W przypadku powódki M. W. powołanie do pełnienia urzędu (...) sądu (...) nastąpiło z dniem (...) a więc pięcioletni okres pracy na danym stanowisku upłynął z dniem (...), zatem od tej daty wynagrodzenie powódki winno być ustalane w stawce bezpośrednio wyższej tj. szóstej. W przypadku powódki M. F. (1) powołanie do pełnienia urzędu (...) sądu (...) nastąpiło z dniem (...) 2004r., a więc pięcioletni okres pracy na danym stanowisku upłynął z dniem (...) 2009r., zatem od tej daty wynagrodzenie powódki winno być ustalane w stawce bezpośrednio wyższej tj. szóstej.

Następnie wskazano, że przedstawione przez stronę powodową wyliczenia matematyczne w zakresie różnicy wynagrodzeń im przysługujących, pomiędzy stawką piątą, a szóstą – w spornym okresie, nie były pomiędzy stronami kwestionowane. W tym zakresie strona powodowa przedstawiła szczegółowe wyliczenia, obejmujące również odsetki ustawowe od dochodzonych przez nie kwot, które to nie zostały w żaden sposób podważone przez pozwanego, co skutkowało przyjęciem przez Sąd Rejonowy powyższych za podstawę ustaleń oraz orzekania w niniejszej sprawie.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 91a§3 usp w zw. z art. 91§1 usp Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powódek dochodzone przez nie pozwem należności. O powyższym orzeczono w punktach od I do III wyroku. O odsetkach od należności objętych punktem I-III wyroku orzeczono na podstawie art. 481§1 i 2 kc w zw. z art. 300 kp.

Następnie wyjaśniono, że w ocenie Sądu I instancji na uwzględnienie nie zasługiwały żądania powódek dotyczące ustalenia, iż przysługuje im wynagrodzenie w stawce szóstej, tj. powódce M. W. od dnia (...), zaś powódce M. F. (1) począwszy od dnia (...) 2009r. Powołano się na art. 189 kpc, zgodnie z którym powód może żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. Sąd Rejonowy wskazał, iż powyższy przepis określa materialnoprawne przesłanki zasadności powództwa, w którym powód domaga się sądowego ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa. Powództwo będzie zatem oddalone przede wszystkim, gdy powód nie ma interesu prawnego do jego wytoczenia, ale także, jeżeli interes prawny taki istnieje, ale twierdzenie powoda o istnieniu lub nieistnieniu stosunku prawnego okaże się bezzasadne. Interes prawny zachodzi, jeżeli sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego prawnie chronionych interesów, czyli definitywnie zakończy spór istniejący lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu takiego sporu w przyszłości. Orzecznictwo ustaliło też zasadę, że nie ma interesu prawnego ten, kto może poszukiwać ochrony prawnej w drodze powództwa o zasądzenie świadczeń pieniężnych lub niepieniężnych. Zasada ta opiera się na założeniach, że po pierwsze wydanie wyroku zasądającego możliwe jest, jeżeli także ustalona zostanie legitymacja czynna powoda oraz po drugie, że wyrok tylko ustalający istnienie stosunku prawnego nie zapewni ostatecznej ochrony prawnej, ponieważ nie jest w przeciwieństwie do wyroków zasądających wykonalny na drodze egzekucji sądowej. (Komentarz do kpc J. Bodio, T. Demendecki, A. Jakubecki, O. Marcewicz, P. Telenga, P. Wójcik Oficyna 2008). Takie stanowisko uznane zostało za ugruntowane na gruncie przywołanego orzecznictwa Sądu Najwyższego. Sąd Rejonowy zaznaczył przy tym, że postępowanie sądowe o ustalenie nie może być środkiem do uzyskania dowodów potrzebnych w innym postępowaniu.

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd I instancji stwierdził, iż przedmiotowe postępowanie w żadnej mierze nie może zmierzać do ustalenia ewentualnych faktów i dowodów, które winny podlegać ustaleniu w ramach możliwego powództwa o świadczenie z tytułu wynagrodzenia, czy nagrody jubileuszowej. Mając to na uwadze pozbawione interesu prawnego żądani ustalenia oddalono na mocy art. 189 kpc w punkcie IV wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego należnych na rzecz stron orzeczono na mocy §12 ust. 1 pkt. 2 i 3 w zw. z §6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (powołano Dz.U. z

2002r., Nr 163, poz. 1348 ze zmianami, a należało powołać Dz.U. z 2013r. poz. 461 ze zmianami) w zw. z art. 98§1 kpc w zw. z art. 108§1 kpc. O powyższym orzeczono w punkcie V-VIII.

Jako podstawę prawną nadania rygoru natychmiastowej wykonalności (punkty IX i X wyroku) przywołano art. 477²§1 kpc.

Pozwany złożył w dniu 22 stycznia 2015r. apelację od punktów I, II, III, V, VI, IX oraz X zaskarżonego wyroku. Orzeczeniu zarzucono naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 91a§3 usp w zw. z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2009r. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że powódki nabyły uprawnienia do wynagrodzenia ze stawki szóstej począwszy od dnia (...) w stosunku do M. C.-W. oraz od dnia (...) 2009r. w stosunku do M. F., podczas gdy prawidłowe zastosowanie ww. przepisów winno prowadzić do uznania, iż obie powódki z dniem 1 stycznia 2009r. nabyły prawo do wynagrodzenia ze stawki piątej i począwszy od tej daty winny być naliczane kolejne pięcioletnie okresy uprawniające powódki do otrzymania wynagrodzenia za pracę ze stawki bezpośrednio wyższej. Wskazując na te zarzuty pozwany wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódek solidarnie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji wskazano, że do dnia 21 kwietnia 2009r. zasady wynagrodzenia sędziów uregulowane były w art. 91 usp. Przepis ten ustalał wynagrodzenie zasadnicze sędziów w stawce podstawowej oraz stawkach od 1 do 3 awansowej i ustalał zasady przyznawania poszczególnych stawek oraz ich podwyższania. Ustawą z dnia 20 marca 2009r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw zmieniono zasady wynagradzania sędziów, zmieniając art. 91 usp oraz dodając art. 91a. Wobec zmiany zasad ustalania wynagrodzeń sędziów, w ustawie z dnia 20 marca 2009r. zawarto przepis przejściowy – art. 10, porządkujący wysokość wynagrodzeń sędziów na dzień 1 stycznia 2009r. Zgodnie z ust. 1 tego przepisu z dniem 1 stycznia 2009r. wynagrodzenie zasadnicze sędziów sądów rejonowych określa się w stawkach od 1 do 4, sędziów sądów okręgowych w stawkach od 4 do 7, a wynagrodzenie sędziów sądów apelacyjnych w stawkach od 7 do 10, według zasad określonych w ust. 2 do 4. Z kolei zgodnie z ust. 2 art. 10 stawkę zasadniczą sędziego ustala się uwzględniając staż pracy sędziego na stanowisku zajmowanym w dniu 1 stycznia 2009r., a jeżeli jest to korzystniejsze – staż pracy sędziego na wszystkich dotychczas zajmowanych stanowiskach sędziowskich lub prokuratorskich (ogólny staż pracy). Wobec tego prawidłowo ustalono, iż na dzień 1 stycznia 2009r. powódki nabyły uprawnienia do wynagrodzenia zasadniczego w stawce piątej. Art. 10 ust. 1 ustawy zmieniającej stanowi bowiem, że z dniem 1 stycznia 2009 r. wynagrodzenia zasadnicze sędziów określa się w stawkach. Skarżący podniósł, że art. 10 ustawy zmieniającej miał na celu uporządkowanie kwestii wynagrodzeń sędziowskich począwszy od dnia 1 stycznia 2009 r., wobec zmiany przepisów ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych i wprowadzenia nowego systemu wynagradzania sędziów.

Ustalając, iż powódki z dniem 1 stycznia 2009r. nabyły uprawnienia do wynagrodzenia zasadniczego za pracę w stawce piątej oraz biorąc pod uwagę, że zgodnie z art. 91a§3 usp wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawce bezpośrednio wyższej po upływie kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku sędziowskim, pozwany doszedł do konstatacji, iż powódki nabyły uprawnienia do stawki szóstej jako bezpośrednio wyższej w dniu 1 stycznia 2014r. - po 5 latach od dnia 1 stycznia 2009r., w którym nabyły uprawnienia do wynagrodzenia zasadniczego w stawce piątej. Analogicznie, powódki nabyły uprawnienia do wynagrodzenia w stawce siódmej po 5 latach od nabycia uprawnień do wynagrodzenia w stawce szóstej, czyli w dniu 1 stycznia 2019 r.

Podkreślenia wymaga fakt, że przepis art. 91 a ma zastosowanie do powódek dopiero od dnia 1 stycznia 2009 r. Wolą ustawodawcy od ww. daty zaczęły obowiązywać nowe przepisy ustalające system wynagradzania sędziów w oparciu o stawki. Przepisy przejściowe, w szczególności art. 10 ustawy zmieniającej, miały natomiast za zadanie uporządkowanie sytuacji płacowej sędziów, przydzielenie ich do poszczególnych stawek na dzień wejścia w życie nowelizacji Prawa o ustroju sądów powszechnych. Wobec powyższego ustalając, że z dniem 1 stycznia 2009r. powódki nabyły uprawnienie do stawki piątej wynagrodzenia zasadniczego, co nie było kwestionowane zarówno przez strony,

jak i Sąd I instancji, od powyższej daty należy liczyć pięcioletnie okresy uprawniające do nabywania uprawnień do wynagrodzenia zasadniczego ze stawek bezpośrednio wyższych.

Powódki wniosły o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania, w tym także kosztów zastępstwa procesowego za II instancję. Powołano się na nową okoliczność, iż pozwany w piśmie z dnia 28 października 2014r. oraz 8 stycznia 2015 r. ustalił powódce M. F. (1) wynagrodzenie w stawce siódmej. Formulowane przez pozwanego w apelacji twierdzenia zostały uznane przez powódki za wyłącznie polemikę z prawidłowymi rozważaniami Sądu I instancji. Wbrew twierdzeniom skarżącego za prawidłowe należy uznać stanowisko Sądu I instancji, iż wykładnia przepisu art. 91a§3 usp wskazuje, że prawo do wynagrodzenia w stawce bezpośrednio wyższej sędziego uzyskuje po upływie 5 lat pracy na danym stanowisku sędziowskim. Błędne jest zatem twierdzenie pozwanego, że okres ten należy liczyć od dnia ustalenia wynagrodzenia sędziego na podstawie art. 10 ustawy z dnia 20 marca 2009r., tj. od dnia 1 stycznia 2009r. Proponowany przez skarżącego sposób nabywania prawa do kolejnej stawki awansowej uzależniony od okresu pracy na danym stanowisku rozpoczęty w dniu 1 stycznia 2009r. wprowadzałby w istocie absolutnie nieuprawnioną fikcję, że ze wskazanym dniem wszyscy sędziowie sądów powszechnych w Polsce tracą niejako dotychczasowy staż pracy na danym szczeblu kariery. Prezentowany przez pozwanego system naliczania stawek awansowych zakłada, że sędziowie niezależnie od tego kiedy zostali powołani przez Prezydenta RP na dane stanowisko sędziowskie byłiby traktowani jako powołani na swoje stanowiska w dniu 1 stycznia 2009r., co jest sprzeczne z zasadami logicznej interpretacji oraz w przypadku powódek - z okolicznościami potwierdzonymi wprost stosownymi aktami powołania.

W ocenie powódek skarżący nie dostrzega nadto odrębności ustawy zmieniającej i samej ustawy Prawo o ustroju sądów powszechnych. Przepis art. 10 ustawy zmieniającej został „skonsumowany” z chwilą wejścia w życie tej ustawy, miał bowiem wymiar jednorazowy w celu unormowania nowych stawek awansowych (jako stawek bazowych do kolejnych awansów) sędziom zatrudnionym w sądach w dniu wejścia w życie wspomnianej nowelizacji. Przepis art. 91a usp wprowadza natomiast regulacje stosowane po dniu wejścia w życie ustawy jednak bez oderwania od okoliczności w postaci czasookresu od momentu powołania na stanowisko sędziego danego sądu (rozumiane w myśl art. 55 usp), bowiem brak jest takich wyłączeń zarówno w treści ustawy nowelizującej, jak i aktu znowelizowanego.

Zdaniem powódek jakiegokolwiek innej wykładni art. 91a§3 usp przeczy treść tego przepisu. Użycie przez ustawodawcę w hipotezie ww. przepisu stwierdzenia „po upływie kolejnych” bez wątplenia odnosi się do początkowego okresu pracy na stanowisku sędziego, czyli od daty objęcia stanowiska; nie zaś jak przedstawia to pozwany - od dnia wejścia w życie znowelizowanej ustawy.

Uznanie za pozwanym, że pięcioletni okres biegnie od dnia 1 stycznia 2009r. wiązałoby się z przyjęciem niczym nieuprawnionego poglądu, że powódki objęły stanowiska sędziowskie w sądzie okręgowym w tym dniu, a takie rozumowanie jest niezgodne ze stanem faktycznym, którego, notabene pozwany nie kwestionuje, a który został zdaniem powódek wykazany stosownymi aktami powołania.

Gdyby rozumować za pozwanym, to zbędny okazałby się zapis w art. 10 ust. 5 ustawy zmieniającej, iż sędzia sądu okręgowego nie może osiągnąć ósmej stawki przed 1 stycznia 2014r., bowiem możliwość awansu do wskazanej stawki zgodnie z intencją pozwanego sama przez się następowałaby w dniu 1 stycznia 2014r., skoro początek biegu okresu pięcioletniego następuje (wg pozwanego) w dniu 1 stycznia 2009r.

Powódki wskazały ponadto, że mimo zarzutów pozwanego co do zaskarżonego orzeczenia, jego faktyczne czynności zmierzają do stosowania omawianych przepisów zgodnie ze stanowiskiem powódek. Pozwany bowiem w dniu 28 października 2014r. ustalił M. F. (1) wynagrodzenie w stawce siódmej, co więcej, potwierdził to piśmie z dnia 8 stycznia 2015r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Co do ustaleń faktycznych należy wskazać, że nie budziły one sporu i co do zasady znajdują akceptację Sądu Okręgowego, nie wymagały więc ponownego przytaczania. Wypada jedynie zauważyć, że powódka M. F. (1) została

powołana na stanowisko (...) Sądu (...) w (...) raczej w dniu (...), a nie w dniu (...) 2004r. (jak przyjął Sąd I instancji), skoro w dołączonym do odpowiedzi na apelację piśmie z dnia 28 października 2014r. co do przyznania wynagrodzenia w stawce siódmej (k.163) wskazuje się na datę (...).

Apelacja podlegała uwzględnieniu, gdyż Sąd Rejonowy dopuścił się naruszenia przepisów prawa materialnego.

Już po dacie wydania zaskarżonego orzeczenia wykładnia art. 91a§3 usp i przepisów ustawy zmieniającej w sprawie o praktycznie identycznym stanie faktycznym została przeprowadzona przez Sąd Najwyższy. W wyroku z dnia 20 października 2015r. sygn. akt III PK 107/14 wyjaśniono, że zasadą nowej regulacji – obowiązującej od 1 stycznia 2009r. – jest to, że wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawce bezpośrednio wyższej po upływie kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku sędziowskim. Ustawodawca prawo do wyższej stawki uzależnia od kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku (art. 91a§1 usp). O wzroście (postępie) stawki decyduje więc staż pracy sędziego na zajmowanym stanowisku. Ta zwykła reguła objęła wszystkich sędziów sądu okręgowego. Postępu kolejnych lat stażu (pięciu) nie liczy się od 1 stycznia 2009r., lecz od objęcia przez sędziego stanowiska. Reguła wzrostu stawki wynagrodzenia zasadniczego po upływie kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku sędziowskim odnosi się również do wykładni art. 10 ust. 2 ustawy z 20 marca 2009r. Celem tego przepisu było określenie stawek dla sędziów zasadniczo według stażu pracy sędziego na stanowisku zajmowanym 1 stycznia 2009r. Sędziowie sądów okręgowych mieli różny staż tym na stanowisku. Czyli przysługiwały im następujące stawki: siódma po 15 latach pracy, szósta po 10 latach, piąta po 5 latach i czwarta przy stażu krótszym niż 5 lat pracy na tym stanowisku sędziowskim. Korzystność, jaką wprowadza art. 10 ust. 2 ustawy z 20 marca 2009r., stanowi określony wyjątek. Nie wyłączał on w pozostałym zakresie regulacji (która nie jest wyjątkiem) wymogu sekwencji kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku sędziowskim, od których zależy wyższa stawka. Wyjątek pozwalał sędziemu na uzyskanie stawki piątej, gdy nie miał jeszcze 5 lat stażu na stanowisku, jeśli miał co najmniej 15 lat stażu ogólnego (tabela - załącznik nr 3 do ustawy z 20 marca 2009r.). Ten wyjątek nie obejmuje natomiast sytuacji, gdy staż na stanowisku był większy niż 5 lat a mniejszy niż 10 lat i sędzia miał ponad 15 lat ogólnego stażu pracy. Decydowało wówczas jako zasadnicze kryterium stażu na stanowisku. Staż ogólny większy niż 15 lat nie dawał uprawnień do stawki szóstej, gdy sędzia nie miał jeszcze 10 lat stażu na zajmowanym stanowisku. W sytuacji sędziów sądów okręgowych, którzy w dniu 1 stycznia 2009r. nie mieli 5 lat pracy w tym sądzie, a mieli staż ogólny dłuższy od 15 lat, zachodzi podstawa do przyjęcia wyjątku od zasady z art. 91a§3 usp, określonego w art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej. Regulacja ta dotyczyła jednorazowego osadzenia sędziów w określonych stawkach wynagrodzenia zasadniczego na stanowiskach zajmowanych 1 stycznia 2009r. Wyjątek polegał na tym, że mimo braku 5 lat pracy w sądzie okręgowym, prawodawca zdecydował o przyspieszeniu awansu do piątej stawki. Oznaczało to, że wcześniej sędziowie tacy otrzymali piątą stawkę. Wówczas otrzymali ją za staż ogólny i nie znaczy to, że potem w krótkim czasie mogli korzystać z regulacji art. 91a§3 usp, gdyż wymaga ona kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku, czyli gdy uzyskali piątą stawkę, to do uzyskania stawki szóstej musieli mieć 10 lat stażu na stanowisku sędziowskim w sądzie okręgowym. Przyspieszenie stawki piątej nie oznacza skrócenia okresu pięciu lat z art. 91a§3 usp. Okres ten mógł być nawet znacznie dłuższy niż kolejne 5 lat, skoro w skrajnym przypadku sędzia mógł uzyskać stawkę piątą już po krótkiej pracy w sądzie okręgowym, jeżeli miał co najmniej 15 lat stażu ogólnego (art. 10 ust. 2 ustawy z 20 marca 2009r.). W ocenie Sądu Najwyższego uprawniona jest teza, że na podstawie art. 10 ust. 2 ustawy z 20 marca 2009r. sędzia sądu okręgowego niemający 5 lat pracy na tym stanowisku, a posiadający ogólny staż pracy powyżej 15 lat w dniu 1 stycznia 2009r., uzyskał jedynie szybciej piątą stawkę wynagrodzenia zasadniczego, natomiast prawo do szóstej stawki nabywał z upływem 10 lat pracy na tym stanowisku (art. 91a § 3 usp). Tym samym nieuprawnione są zatem wykładnia i stosowanie prawa, przyjmujące, iż po zastosowaniu regulacji art. 10 ust. 2 ustawy z 20 marca 2009r. można uzyskać kolejny wzrost stawki na podstawie art. 91a§3 usp bez spełnienia warunku kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku. Nie są to regulacje, które stanowią odrębne podstawy wzrostu stawki. Przeciwnie, obie trzymają się zasady przyznawania stawki bezpośrednio wyższej po upływie kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku. Wyjątek stanowi tylko przyspieszenie przejścia do stawki piątej mimo braku 5 lat pracy na stanowisku sędziego w sądzie okręgowym. Niezasadne są żądania wyższych stawek odwołujące się do kumulacji lub zbiegu stosowania podstaw wzrostu z art. 10 ust. 2 ustawy z 20 marca 2009r. i art. 91a§3 usp, gdyż pierwszy przepis jedynie w części modyfikuje zasadę koniecznej sekwencji kolejnych pięciu lat pracy jako warunku

wyższej (kolejnej) stawki wygradzenia zasadniczego. Wbrew tym regułom byłoby przyznanie stawki szóstej tylko po 5 latach pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego, gdyż stawka szósta przysługuje po 10 latach stażu takiej pracy.

Sąd Okręgowy akceptuje kierunek wykładni przyjęty przez Sąd Najwyższy co do tego, że wyjątkowość regulacji z art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej polega na tym, iż dotyczyła ona jednorazowego osadzenia sędziów w określonych stawkach wynagrodzenia zasadniczego na stanowiskach zajmowanych 1 stycznia 2009r. oraz co do tego, że w przypadku sędziów sądów okręgowych, którzy z dniem 1 stycznia 2009r. uzyskali stawkę piątą tylko z uwagi na staż ogólny, nie ma możliwości uzyskania przez nich szóstej stawki już po 5 latach od objęcia stanowiska sędziego sądu okręgowego. Nie wydaje się jednak uzasadniony pogląd, jakoby stawkę szóstą tacy sędziowie uzyskiwali dopiero po 10 latach od dnia objęcia stanowiska sędziego sądu okręgowego, a nie po 5 latach od dnia 1 stycznia 2009r., czyli od dnia uzyskania piątej stawki. Data 1 stycznia 2014r., jako data nabycia przez tę grupę sędziów prawa do wynagrodzenia w stawce szóstej, byłaby bowiem spójna i z wolą ustawodawcy szybszego, bo od dnia 1 stycznia 2009r., przyznania tym osobom prawa do wynagrodzenia w stawce piątej, i – po pięciu latach od tej daty – z literalnym brzmieniem art. 91a§3 usp. Trzeba jednak zaznaczyć, że ta rozbieżność wykładni art. 91a§3 usp w związku z art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej nie ma wpływu na ocenę roszczeń powódek – bezspornie pozwany przyznał im bowiem wynagrodzenie w stawce szóstej od najwcześniejszej możliwej daty, a więc od dnia 1 stycznia 2014r.

Trzeba zaznaczyć, że nietrafne były rozważania Sądu I instancji i twierdzenia powódek z odpowiedzi na apelację co do znaczenia art. 10 ust. 5 ustawy zmieniającej, z którego wynika, że określenie wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu rejonowego w stawce piątej, a sędziego sądu okręgowego w stawce ósmej może nastąpić nie wcześniej niż z dniem 1 stycznia 2014r. W ocenie Sądu Okręgowego przywołany pogląd Sądu Najwyższego co do wykładni art. 91a§3 usp w związku z art. 10 ust. 2 ustawy zmieniającej prowadzi do oczywistego wniosku, że art. 10 ust. 5 tej ustawy, rozpatrywany łącznie z jej załącznikiem (tabelą stawek na dzień 1 stycznia 2009r.), dotyczy tylko sytuacji sędziów sądów rejonowych o stażu stanowiskowym lub ogólnym powyżej 15 lat oraz sędziów sądów okręgowych o stażu stanowiskowym powyżej 15 lat, nie wpływa więc na sytuację powódek.

Zauważyć też trzeba, że nie mogło zmienić oceny Sądu Okręgowego przedwczesne przyznanie przez pozwanego powódce M. F. (1) prawa do wynagrodzenia w stawce siódmej, gdyż już od dnia (...). Ocena merytoryczna powództwa zależy bowiem nie tylko od stanowisk stron, ale i od bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa, a taki właśnie charakter mają omawiane przepisy Prawa o ustroju sądów powszechnych i ustawy zmieniającej.

Powyższe rozważania musiały skutkować przyjęciem, że twierdzenia powódek co do daty nabycia prawa do szóstej stawki wynagrodzenia są pozbawione podstawy materialnoprawnej. Konsekwencją tego musiało być przyjęcie, że nie mają podstaw prawnych żądania zapłaty, jako że były one oparte wyłącznie na założeniu, iż powódki powinny otrzymywać wynagrodzenie zgodne ze stawką szóstą już po pięciu latach od objęcia stanowiska sędziego sądu okręgowego, a więc od dnia (...) co do M. W. i od (...) lub (...) co do M. F. (1). Wobec braku oparcia w przepisach prawa dla dochodzonych roszczeń, zaskarżony wyrok podlegał zmianie na podstawie art. 386§1 kpc poprzez oddalenie powództwa również o zapłatę i przez stosowne do tego rozstrzygnięcie o kosztach procesu za I instancję. Co do podstaw prawnych dotyczących zasady orzeczenia o kosztach i o ich wysokości należy zaakceptować stanowisko Sądu Rejonowego. Wypada zaznaczyć, że rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu miało zastosowanie w brzmieniu sprzed sierpnia 2015r. z uwagi na datę złożenia pozwu.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą orzeczono także na podstawie art. 98 kpc w związku z przepisami powołanego wyżej rozporządzenia dotyczącego opłat za czynności adwokackie, z uwzględnieniem dodatkowo jego §13 ust. 1 pkt 1. Przyznana kwota to wobec tego po 900 zł od każdej z powódek, stosownie do wartości przedmioty zaskarżenia, wynoszącej po około 24.000 zł. Również co do kosztów procesu za II instancję przywołane rozporządzenie co do opłat za czynności adwokackie miało zastosowanie w brzmieniu sprzed dnia 1 sierpnia 2015r., gdyż apelacja wpłynęła przed tą datą.

SSO Tomasz Koronowski SSO Grażyna Borzestowska SSR del. Tomasz Bulkowski